

po výtce pro podniky malé a střední. Ovšem učňové tovární, přesto, že nejsou učni ve smyslu živn. řádu, mají značné výhody proti těmto učňům. Zákon o 48hodinové pracovní době jest v továrnách aspoň v hrubých rysech dodržován a i pracovní podmínky bývají lepší nežli pracovní podmínky učňů v podnicích menších. Mnohé tovární podniky (větší závody kovodělné, Baťa a j.) poskytují učňům velmi dobré odborné školení a průpravu daleko převyšující podniky malé, jakož i dosti slušnou mzdu.

Lederer v již citovaných »Základech raskouského sociálního práva« na str. 194 se zmiňuje o dílnách učebních, jež sice v Československu jsou málo rozšířeny, s jejich vývojem však musíme počítati. Jsou to dílny, kdež se učňům dostává školské výchovy od pedagogicky vzdělaných mistrů. Tyto dílny jsou obvykle spojeny s odbornými, pokračovacími, průmyslovými školami, ale i s trestnicemi a věznicemi, zejména pro mladistvé provinilce, donucovacími pracovními, jakož i polepšovými. Ovšem, zde se jedná vesměs o útvary zvláštní, jež těžko bylo by lze základnímu pojmu smlouvy učební podřadit.

Z podniků uvedených v § 1, odst. d) zák. 154/1934 budou to hlavně podniky družstevní, v nichž se hojně učební smlouvy vyskytují. Dnes se jedná vlastně o smlouvy zcela totožné se smlouvami učňovskými ve smyslu živnostenského řádu, pouze s tím rozdílem, že živnostenská společenstva neuzná-

vají dobu ztrávenou v učení u podniků družstevních, což vadí zaměstnancům, kteří chtějí přejít od družstevního podniku k podniku, podléhajícímu živn. řádu. Učňové u prodejních družstev mají ovšem kromě obvykle příznivých pracovních podmínek ještě tu výhodu, že se na ně vztahuje zákon o soukromých zaměstnancích.

Učňovské smlouvy se vyskytují ovšem v nej-různějších podnicích živnostenského řádu nepodléhajících a nemělo by smyslu pokoušeti se o jejich výpočet.

Platnost živnostenského řádu nemůžeme rozšiřovati analogicky na tyto právní poměry. U učňů, na něž vztahuje se zákon o soukromých zaměstnancích (podle jeho § 3), nenarazíme celkem na podstatné obtíže, na-proti tomu při uzavírání smluv učebních v podnicích, jež nepodléhají živnostenskému řádu, a v případech, na něž nelze ani aplikovati zákon o soukromých zaměstnancích, tedy zejména u učňů v živnostech továrních, citelně postrádáme zákonný podklad pro tyto učební poměry. Vždyť zaměstnavatel může učební smlouvu zrušit bezúvodně před uplynutím doby učební, aniž by měl učeň nějaký nárok na náhradu škody, plat či učební vysvědčení. Zákonem není upraven ani obsah těchto smluv, ani povinnost k návštěvě pokračovacích škol — prostě po stránce normativní vládne na tomto poli naprostá anarchie.

(Pokračování.)

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Hromadné smlouvy

2268.

Podľa § 24 zák. č. 45/1930 Sb. z. a n. o stavebnom ruchu môžu byť kolektívne smlouvy v obore stavebných živností zmenené individuálnou smlouvou len v prospech zamestnanca. (Rozh. nejv. soudu z 31. III. 1936, Rv IV 114/36, Váž. obč. 15.164, Úr. sb. 2629.)

Kolektívna smluva sama úkolové mzdy neurčuje a tak potreba stanovenia miezd úkolových smlouvou individuálnou plynie zo samej kolektívnej smlouvy. Vládnym nariadením č. 118/1934 Sb. z. a n., ktorým bola predĺžená platnosť kolektívnych smlúv, sa na tomto stave nič nezmenilo. Je preto mylné zistenie odvolacieho súdu, že medzi spornými stranami uzavrená smluva o úkolevej práci je neplatná už z toho dôvodu, že mzdové pomery boli upravené smlouvou kolektívnu, poľa nálezom rozhodčieho mzdového súdu.

Medzi stranami nebolo sporné, že mzda bola vyplatená zamestnancom podľa rozsahu vykonanej práce a podľa smlouvy stanovenej úkolevej mzdy. Tým, že palier žalovanej prijímal robotníkom, sostavoval pracovné skupiny a neprítomným robotníkom srážal po 5 Kč za hodinu, nepremenila sa smluva o práci úkolevej v smluvu o práci hodinovej, lebo táto činnosť kontrolná plynie len z právneho pomeru zamestnavateľa k

zamestnancovi. Je preto záver odvolacieho súdu, vyvodený z tejto okolnosti, že nešlo o úkolovú prácu, zrejme mylný.

V danom prípade však ide o pracovný pomer živnosti stavebnej. Tieto pracovné pomery boli upravené zákonom o stavebnom ruchu číslo 45/1930 Sb. z. a n. (§ 24), ktorého účinnosť bola predĺžená podľa čl. IV zák. č. 164/1932 Sb. z. a n. do 31. decembra 1934. Námietka žalovanej, že zákon o stavebnom ruchu, poľa jeho ustanovenia o živnostiach stavebných sa netýkajú štátnych stavieb, nemá v citovanom zákone opory.

Najvyšší súd už v svojom rozhodnutí č. 13.640 Sb. n. s.*) vypovedal a odôvodnil, že podľa § 24 cit. zák. môžu byť kolektívne smlouvy v obore stavebných živností zmenené smlouvou individuálnou len v prospech zamestnancov. Je preto vylúčená zmena, pokiaľ sa kolektívnu smlouvou stanovené pracovné podmienky pre zamestnancov zhoršujú.

Už bolo uvedené, že ani kolektívna smluva z 8. apríla 1926, ani nález rozhodčieho mzdového súdu č. Rs 1/34-10 úkolové mzdy neurčujú. Ná-

*) Váž. obč. 13.640 (rozh. z 13. VI. 1934, Rv I 127/33, v »Pracovní právu« č. 767): Ustanovením § 24 zákona o stavebním ruchu ze dne 10. dubna 1930, čís. 45 Sb. z. a n., jsou vyloučeny individuální pracovní smlouvy, pokud se jimi zhoršují pracovní podmínky pro zaměstnance.

lez však stanová hodinová mzdu murára po 5 rokov po vyučení (a takým bol žalobník) na Kč 5.20 za hodinu. K zisteniu, či úkolová mzda, stanovená v smluve z 10. júla 1934, nie je horšia než hodinová mzda určená smluvou kolektívnou, je predne treba zistiť, aký pracovný výkon slúžil za základ dojednania hodinovej mzdy murárskej na Kč 5.20 a potom, či úkolová mzda vychádza z predpokladu rovnakej pracovnej výkonnosti. Jestli totiž murár pri rovnakej pracovnej výkonnosti, za ktorú obdržal na hodinu Kč 5.20, mohol zarobiť pri úkolovej práci a mzde tiež najmenej Kč 5.20 na hodinu, nebola individuálnou mzdou zhoršená mzda, stanovená kolektívnou smluvou a nebol by žalobný nárok po práve. Jestli by však murár pri rovnakej pracovnej výkonnosti zarobil pri úkolovej práci menej než Kč 5.20, bola mzda zhoršená a obštal by žalobný nárok na rozdiel medzi úkolovou mzdou vyplatenou a vyššou úkolovou mzdou, ktorú by musel dostať, aby pri rovnakej pracovnej výkonnosti zarobil hodinovú mzdu Kč 5.20. Toto stanovisko zodpovedá výkladu kolektívnej zmluvy podľa úpravy rozhodčím nálezom č. Rs 1/34. Odvolací súd však v tomto smere skutkový stav nezistil. Bolo preto treba pokračovať podľa § 543, odst. 2. Osp.

Služebná smlouva

§ 1151. 2269.

Nárok na protihodnotu prác, ktoré konalo dievča od svojho 7. roku do 16. roku u manželov, ktorí ju vzali k sebe s tým, že ju vychovávajú, vydajú a — ak u nich ostane — ustanovia výlučnou deťičkou, živili ju, šatili ju a zachádzali s ňou ako s vlastným dieťaťom, ale v jej 16. roku ju vypudili, nie je nárokom z pracovného pomeru. (Rozh. nejv. soudu z 3. VI. 1936, Rv IV 202/36, Úr. sb. 2700.)

§ 1151. 2270.

Právnická osoba jako zamestnavatel musí projeviti vůli směřující ke změně služebního poměru (snížení odměny) způsobem ve stanovách předepsaným.

Nedostatek ten nemůže býti nahrazen projevem jejího funkcionáře, pokud není k tomu zmocněn, vůči zaměstnanci, ani když zaměstnanec proti změně nic nenamítal a přijímal snížené počítky. (Rozh. nejv. soudu z 6. V. 1936, Rv II 142/36, Váž. obč. 15.176.)

§ 1158. 2271.

Príslib životního postavení nezavazuje zaměstnavatele k bezpodmínečnému udržení služebního poměru za všech okolností.

Je-li zaměstnanec cizozemcem a příslušný správní úřad odepré povolení k dalšímu jeho zaměstnání, může býti služební poměr přes příslib životního postavení vypovězen. (Rozh. nejv. soudu z 9. I. 1936, Rv I 45/35, Richter-Zeitung str. 124 (roč. XVIII).)

§ 1162 d). 2272.

Púha žiadosť o ustanovenia advokáta nepretrhuje premĺčanie šesťmesačnej lehoty určenej v § 23 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n. (Rozh. nejv. soudu z 1. IX. 1936, Rv III 438/36, Úv. sb. 2765.)

Pokiaľ sa týka žalobníkovho nároku z titulu odškodného pre bezdôvodné prepustenie, bolo treba

dovoláciu žiadosť zamietnuť, lebo — ako nižšie súdy správne vyriekli — tento nárok je v smysle § 23 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n. prekludovaný. Hore spomenutá prekluzívna lehota počala sa dňom skončenia služebného pomeru, t. j. 3. októbra 1932, lebo vtedy mohol žalobník tento nárok vzniesť na súd, čo sa ale stalo až dňa 21. septembra 1935. Žiadosť žalobníka o ustanovenie advokáta neprekáža vypršaniam prekluzívnej lehoty.

Soukromí zaměstnanci

§ 34. 2273.

Propouštěcí důvod § 34 č. 1 zák. č. 134/1934 (ztráta důvěry k zaměstnanci) může býti odůvodněn tím, že v prodejné zaměstnancem řízené objevuje se stále stoupající manko, jehož vznik zaměstnanec nemůže vysvětliti. Není nutno, aby zaměstnanec zavinil manko pozitivním jednáním. (Rozh. nejv. soudu z 6. II. 1936, Rv II 42/36, Richter-Zeitung str. 152/XVIII.)

§ 37. 2274.

Zavinenie jedného zo spolujateľov podniku pri predčasnom zrušení služebného pomeru ide — pokiaľ sa týka právnych nárokov zamestnanca z tohoto predčasného zrušenia — na vrub všetkých spolujateľov. (Rozh. nejv. soudu z 17. VI. 1936, Rv III 176/36, Úr. sb. 2725.)

Závodní výbory

§ 22. 2275.

I. Zahájení stávkky samo o sobě neruší pracovní poměr; zahájením stávkky pak nemůže zaniknouti ani funkce jednotlivých členů (náhradníků) závodního výboru podle § 21, písm. a) zákona o závodních výborech.

II. Návrh závodního výboru, aby rozhodčí komise uznala, že propuštění člena záv. výboru bez souhlasu rozhodčí komise odporuje předpisu § 22, odst. 2. zákona, není vázán na třídní lhůtu, uvedenou v § 3, písm. g) zákona. (Nález nejv. spr. soudu z 14. X. 1936, č. 15.252/36.)

Dělnický závodní výbor firmy Mannesmann-Coburgových závodů v Trnavě podal u rozhodčí komise podle zákona o závodních výborech dne 23. února 1934 stížnost ve věci propuštění členů a náhradníků závodního výboru, jakož i dělníků, zaměstnaných v závodě déle 3 let, blíže jmény označených.

Nálezem ze dne 13. března 1934 zamítla rozhodčí komise podle zákona o závodních výborech stížnost závodního výboru. V důvodech uvedla rozhodčí komise v podstatě toto: Mezi stranami je nesporno, že dělnictvo zahájilo dne 24. ledna 1934 stávkku, a že správa závodu dala vyhláškami z 25. ledna 1934 dělnictvu na vědomost, že bude pokládati toho, kdo práci nenastoupí, za propuštěného. Ve smyslu soukromoprávních pravidel má jednostranné zanechání práce za následek zrušení služebního poměru, a to z viny toho, kdo práce zanechá. Skončil-li se takto služební poměr, nemohli členové závodního výboru fungovati jako závodní výbor, takže závodní výbor vůbec není oprávněn stížnost podati, a musela proto stížnost býti už z tohoto formálního důvodu odmítnuta. V merituu věci je stížnost podána opožděně, ježto měla býti podána ve 3 dnech od propuštění člena závodního výboru nebo dělníka, déle nežli 3 léta v závodě zaměstnaného, kte-

rážto lhůta musí býti počítána od 25. ledna 1934, ježto podle vyhlášek závodu byl ten, kdo práci 25. ledna nenastoupil, pokládán za propuštěného. V této lhůtě závodní výbor stížnost vůbec nepodal. Ale i kdyby se mohlo míti za to, že závodní výbor existoval do skončení stávky, k němuž podle nesporného udání stran došlo 12. února 1934, měl závodní výbor stížnost podati do 3 dnů od 12. února 1934, což se však nestalo, ježto stížnost byla podána 23. února 1934. Dále není třeba souhlasu rozhodčí komise k propuštění člena závodního výboru, je-li zaměstnavatel oprávněn k propuštění okamžitěmu. V daném případě důvod k okamžitému propuštění byl dán na tom základě, že dělnictvo svévolně práci opustilo, kdyžžte rozhodčí komise postavila se na stanovisko, že dělnictvo zrušilo samo služební poměr. Pokud jde o jednotlivce, ohledně nichž závodní výbor namítá, že byli na bezplatné dovolené nebo nemocni, zastává rozhodčí komise stanovisko, že závodní výbor i ohledně nich nepodal včas stížnost.

Maje rozhodovati o stížnosti, na tento nálezh rozhodčí komise podané, uvážil soud především, že stěžující si závodní výbor vnesl na rozhodčí komisi dva právně rozdílné petity, domáhaje se jednak podle § 3, lit. g) zákona č. 330/1921 Sb., ochrany pro dělníky, kteří byli v závodě déle nežli 3 léta zaměstnáni, jednak podle § 22 téhož zákona ochrany pro členy, resp. náhradníky závodního výboru.

O obou těchto petitech vydala rozhodčí komise společný nálezh.

Rozhodnutí rozhodčí komise, které se týká propuštění dělníků, zaměstnaných v závodě déle tři let, učiněné podle § 3, lit. g) zákona o závodních výborech, je však rozhodnutím o otázce práva soukromého, jak tento soud ustáleně judikuje (srovnej na př. nálezh Boh. A. 11.328/34. *) Nápravu proti rozhodnutí správního úřadu (rozhodčí komise) o otázce soukromoprávní sluší hledati podle § 105 úst. listiny a podle zákona čís. 217/1925 Sb. jedině u řádných soudů, nikoli však u nejvyššího správního soudu, leč by ovšem šlo o případ takový, že by správní úřad (rozhodčí komise) nebyl k dotčenému rozhodnutí vůbec příslušný, anebo kdyby správní úřad odepřel rozhodnutí o soukromoprávní otázce vydati a tím závodnímu výboru znemožnila obrátiti se na řádné soudy. Z důvodů naříkaného nálezu je patrné, že žalovaný úřad stížnost závodního výboru odmítl, resp. zamítl především proto, že závodní výbor nebyl oprávněn ji podati, ježto již neexisto-

val, v druhé řadě pak proto, že stížnost byla podána opožděně. Avšak otázkami, zda závodní výbor byl oprávněn stížnost podati, resp. zda stížnost byla podána včas, mohla se rozhodčí komise zabývatí teprve tehdy, uznala-li svou vlastní příslušnost k rozhodování. Je tedy v jejím rozhodnutí nutně obsažen i výrok, že šlo o věc spadající do kompetence rozhodčí komise (srovnej nálezh Boh. A. 3427/24. *). Ale pak obsahuje naříkaný nálezh rozhodčí komise, pokud se týká propuštění dělníků déle 3 let v závodě zaměstnaných, výlučně rozhodnutí o otázce soukromoprávní, které nejvyššímu správnímu soudu přezkoumávati nenáleží, pročež slušelo stížnost, pokud je namířena proti této části naříkaného rozhodnutí, vydané podle § 3, lit. g), zákona č. 330/1921 Sb., odmítnouti se zřetelem na ustanovení §§ 2 a 3, lit. a) zák. o s. s. pro nepřipustnost.

Naproti tomu je naříkané rozhodnutí, pokud obsahuje výrok podle § 22 zák. č. 330/1921 Sb. o ochraně členů resp. náhradníků závodního výboru, rozhodnutím správního úřadu o otázce práva veřejného, takže stížnost proti němu podaná je ovšem přípustná a slušelo tedy se jejími námitkami meritorně zabývatí.

Stížnost namítá na prvním místě, že žalovaný úřad neprávem odírá stěžujícímu si závodnímu výboru oprávnění k podání stížnosti z toho důvodu, že závodní výbor přestal existovati tím okamžikem, kdy členové závodního výboru vstoupili do stávky a tím zrušili pracovní poměr, a dovozuje, že stávka neznamena sama o sobě zrušení pracovní smlouvy. Soud musil dáti stížnosti za pravdu. Stávkou rozumí se zastavení práce se strany většího počtu zaměstnanců pravidelně za tím účelem, aby zaměstnavatel byl přinucen podřídití se v té či oné věci přání dělnictva. Lze ovšem připustiti, že by stávkující zaměstnanci mohli také zároveň se zastavením práce dáti najevo, že pracovní poměr zrušují, ale bez takového projevu právě pouhé zastavení práce (stávka) nemá v zápětí zrušení pracovního poměru. Stávka může býti důvodem (motivem) pro zaměstnavatele, aby se stávkujícími zaměstnanci pracovní poměr ukončil, avšak k tomu může dojíti jedině zvláštním projevem vůle se strany zaměstnavatele, nikoli pouhou skutečností stávky samé o sobě, právě tak jako přirozeně i zaměstnanci, do stávky vstoupivší, mohou svým projevem vůle vyjádřiti, že neomezují se jen na zastavení práce, nýbrž že pracovní poměr zrušují. Ježto v pouhém vstoupení do stávky nelze, jak uvedeno, podobný projev se strany dělníků spatřovati, nedošlo zahájením stávky ke zrušení pracovního poměru, ale pak nemohla zaniknouti zahájením stávky ani funkce jednotlivých členů (náhradníků) závodního výboru podle § 21, lit. a) zákona o závodních výborech, kteréžto ustanovení měl žalovaný úřad zřejmě na mysli, a není možno odepřítí z tohoto důvodu závodnímu výboru oprávnění k podání stížnosti na rozhodčí komisi.

Žalovaný úřad nepřestal však na tomto důvodu svého rozhodnutí, pro který stížnost odmítá, nýbrž zamítnuti stížnosti opřel také o názor, že stížnost závodního výboru byla podána opožděně, totiž po uplynutí tří dnů po propuštění členů závodního výboru. Za opožděnou má pak rozhodčí komise stížnost závodního výboru i v tom případě, že k propuštění došlo v důsledku vyhlášek správy závodu, podle nichž u dělníků, kteří práci nenastoupí, bude pokládán služební poměr za zrušený, již dnem 25. ledna 1934, i v tom případě, že by lhůta k podání stížnosti měla býti

*) Boh. A. 3427 (nález z 31. III. 1934, č. 5585): Rozhodčí komise není příslušna rozhodovati o trvání pracovního poměru mezi zaměstnavatelem a členy volebního výboru, z práce propuštěnými.

Boh. A. 4558 (nález z 31. III. 1925, č. 6635, v »Pracovním právu«, roč. IV., str. 46): Návrh závodního výboru, aby rozhodčí komise uznala, že propuštění určité osoby z práce bez souhlasu rozhodčí komise odporuje předpisu § 22, odst. 2. zák. o záv. výborech z 12. srpna 1921, č. 330 Sb., není vázán na třídní lhůtu, uvedenou v § 3 lit. g) cit. zák.

Boh. A. 9877 (nález z 4. V. 1922, č. 7002, v »Pracovním právu« č. 393): Třídní lhůta, stanovená v § 3, lit. g) zák. o záv. výb., neplatí pro uplatňování práva členů záv. výboru, plynoucího z ustanovení § 22, odst. 2. cit. zák.

Boh. A. 11.328 (nález z 6. VI. 1934, č. 11.086/32, v »Pracovním právu« č. 876): O mezích kompetence rozhodčí komise podle zák. o záv. výborech a nss. ve sporech o propuštění dělníka.

počítána ode dne znovu nastoupení práce dne 12. února 1934, kdy určití dělníci nebyli do práce znovu přijati, neboť stížnost byla vznesena až dne 23. února 1934.

Stěžující si závodní výbor vytýká, že stanovisko žalovaného úřadu o opožděném podání stížnosti je nesprávné, a soud musel dáti této výtce stížnosti za pravdu. Návrh závodního výboru totiž, aby rozhodčí komise uznala, že propuštění člena závodního výboru z práce bez souhlasu rozhodčí komise odporuje předpisu § 22, odst. 2. zák. č. 330/1921 Sb., není vázán na třídní lhůtu, uvedenou v § 3, lit. g) citovaného zákona, a může tedy býti podán i po uplynutí této lhůty. Toto stanovisko zaujal soud již v nálezech Boh. A. 4558/25 a 9877/32*) a trváje na něm i v přítomném sporu, odkazuje podle § 44 jedn. řádu pro nejvyšší správní soud na důvody citovaných nálezů.

Žalovaný úřad arci vyslovil také, že v daném případě nebylo vůbec třeba souhlasu rozhodčí komise k propuštění členů závodního výboru, ježto byl dán důvod k okamžitému propuštění dělnictva »na tom základě, že práce svévolně zanechala, kdyžtž rozhodčí komise se postavila na to stanovisko, že dělnictvo samo zrušilo služební

poměr«. V souvislosti s ostatním obsahem naříkaného rozhodnutí nutno rozuměti této jeho části patrně tak, že k propuštění dělnictva, které vstoupilo do stávky, došlo tím, že zaměstnavatel vyhláškami uvedl ve známost, že bude míti pracovní poměr u těch dělníků, kteří po vyhláškách práci nenastoupí, za zrušený. Stěžující si závodní výbor namítal však již v odvolání a uplatňuje znovu v soudní stížnosti, že dělnictvo o vyhláškách nevědělo, takže o svém propuštění pro případ nenastoupení práce nenabylo ani vědomosti, k čemuž se v soudní stížnosti dodává, že ani podle zákona, ani podle smlouvy pracovní není stanoven tento způsob oznamování projevů vůle zaměstnavatele dělnictvu. Rozhodčí komise se zmíněnou obranou odvolání vůbec nezabývala, ač zajisté nutno ji pokládati za relevantní, kdyžtž na jejím zodpovězení závisí vyřešení otázky, zda došlo se strany zaměstnavatele ke zrušení pracovního poměru jednotlivých dělníků. Je tedy v tomto bodě stíženo naříkané rozhodnutí podstatnou vadou řízení, která znemožňuje soudu prezkoumati, zda je ve shodě se zákonem stanovisko žalovaného úřadu, že souhlasu rozhodčí komise k propuštění členů závodního výboru nebylo třeba.

Dr. Frt. Markalous.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

Pensijní pojištění

§ 1. 2276.

Předpokladem pro založení pojistné povinnosti podle § 1 pensijního zákona č. 26/1929 Sb. není, aby práce, k nimž se zaměstnanec služební smlouvou zavázal, byly jím skutečně také vykonávány. (Nál. nejv. spr. soudy z 4. IX. 1936, č. 14.474/36, Boh. A 12.480.)

Pokud jde o zákon č. 89/1920 Sb., byla sporná otázka vyřešena zdejšími nálezy Boh. A 8582/30.*) V tomto nálezu, jimž zřejmě řídil se také žal. úřad, který v nař. rozhodnutí přejímá část jeho odůvodnění doslova, nss. vyslovil, že předpokladem pro založení pojistné povinnosti podle § 1 pens. zákona není, aby práce, k nimž se zaměstnanec služební smlouvou zavázal, byly jím skutečně také vykonávány. Při tomto právním názoru setrvává nss. i v dnešním sporu a co do jeho bližšího odůvodnění odkazuje podle § 44 jedn. řádu na důvody k cit. nálezu připomené. Nález ten týká se arci jen výkladu § 1 pens. zákona č. 89/1920 Sb., ale platí stejně i pro výklad § 1 pens. zákona č. 26/1929 Sb., neboť rozhodující ustanovení první věty § 1 obou těchto zákonů jsou obsahově totožná. Změna textace spočívá jen v tom, že obrat »je v poměru služebním« byl nahrazen rčením »osoby zaměstnané na základě smluvního služebního poměru«. Této změně textace nelze však přikládati význam ten, jak má za to stížnost, že nový zákon vyžaduje skutečný výkon zaměstnání, přihlíde-li se k důvodové zprávě k vlád. návrhu nového pensijního zákona (tisk 1706 z r. 1928), v níž se zdůrazňuje, že »v podstatě se dosavadní rozsah pojistné povinnosti zachovává«. Nový pensijní zákon neměl tedy v úmyslu na základních předpokladech pojistné povinnosti něco měniti. V zákoně novém nelze pak nikde najíti

nějaké ustanovení, které by tomuto výkladu bylo na závalu, nebo svědčilo pro mínění opačné, zejména předpis, že by již sama nezpůsoblost k výkonu povolání způsobila zánik pojistné povinnosti pensijní. Tím jsou vyvráceny vývody stížnosti, která se marně snaží doličiti, že nemohl-li Samuel W. pro nastalou slepotu vykonávati svého zaměstnání ode dne, kdy tato slepota nastala, nemohla ani existovati jeho pojistná povinnost, a že proto zanikla.

Stížnost popírá další existenci služebního poměru také poukazem k tomu, že služební poměr je posuzovati podle předpisů obč. zákoníka, podle nichž služební poměr předpokládá zaměstnancův závazek konati služby pro jinou osobu, takže není-li zaměstnanec schopen vykonávati služby, je zde nemožnost plnění, jež činí smlouvu neplatnou. K této námitce dlužno uvést, že požadovati plnění závazku zaměstnancova, konati smlouvené služby zaměstnavateli, je smluvním nárokem zaměstnavatele. Neužije-li tohoto svého oprávnění, trvá smlouvený služební poměr po právu dále, třebaže zaměstnanec svého smluvního závazku nesplnil, resp. plniti nemohl. Domáhati se zrušení služební smlouvy pro nastalou nemožnost jejího plnění je toliko výhradním právem smluvních stran. Dostatečnou nemožností plnění smluvních závazků samou o sobě však služební smlouva nestává se ještě neplatnou, nýbrž skutečnost ta je toliko důvodem opravňujícím smluvní strany, aby smlouvu zrušily. Pro své opačné mínění stížnost nedovolává se žádného pozitivního ustanovení zákona, ani se ho dovoláváti nemůže, ježto neexistuje. Je proto řečená její námitka bezdůvodná.

§ 124. 2277.

I. Výroky kuratoria novinářského pojištění vydané ve sporech přikázaných jemu k rozhodnutí v § 124, odst. 12. a 15., zák. č. 26/29 Sb., ve znění zák. č. 117/34 Sb., mají právní povahu rozhodnutí úřadu správního podle § 2, odst. 1., zák.

o. s. s.

*) Boh. A 8582 (nál. z 3. V. 1930, č. 7312, v »Právním právu« č. 131): Předpokladem pro založení pojistné povinnosti podle § 1 pens. zák. není, aby práce, k nimž se zaměstnanec služební smlouvou zavázal, byly jím skutečně také vykonávány.

II. Příslušnost kuratoria novinářského pojištění podle § 124, odst. 15., jest omezena výhradně toliko na rozhodování sporů o tom, zda určitou příspěvkovou dobu jest považovati za dobu novinářské služby. (Nález nejv. spr. soudu z 6. XI. 1936, č. 15959/36.)

Stěžovatel byl pojištěn u Všeobecného pensijního ústavu v Praze jako pokladník od 1. března 1919 do 31. prosince 1927, kdy pro pracovní neschopnost z tohoto zaměstnání vystoupil a stal se pak důchodcem jmenovaného ústavu s měsíčním invalidním důchodem 600 Kč. Podáním ze dne 25. května 1929 žádal o nadlepení tohoto důchodu ve smyslu § 124, odst. 13. zák. č. 26/1929 Sb. jako novinář v podstatě z toho důvodu, že v době od 1. ledna 1899 do 29. února 1919 byl zaměstnán jako redaktor časopisu »D.«, a tato novinářská činnost byla od 1. ledna 1905 jeho hlavní výdělečnou činností. Domáhal se toho, aby mu byl »invalidní důchod nadlepen a přiměřeně upraven za dobu od 1. března 1919«.

Úřadovna A Všeobecného pensijního ústavu v Praze výměrem ze dne 25. listopadu 1932 žádost zamítla, poněvadž stěžovatel byl ve svém posledním zaměstnání pokladníkem, a není tedy důchodcem-novinářem. Zároveň poučila stěžovatele, že spory o uznání novinářské služby a o nadlepení důchodů ve smyslu § 124, odst. 13. pens. zák. rozhoduje s konečnou platností kuratorium novinářského pojištění.

Podáním ze dne 25. ledna 1933 dovolal se stěžovatel rozhodnutí tohoto kuratoria o požadovaném jím nadlepení napadlého mu důchodu. Naříkaným rozhodnutím kuratorium novinářského pojištění nárok stěžovatelův zamítlo z těchto důvodů: Podle spisových dokladů a vlastního tvrzení byl stěžovatel v posledním svém zaměstnání před nápadem invalidního důchodu, t. j. od 1. března 1919 do 31. prosince 1927 pokladníkem a jen po několik měsíců obstarával vedle uvedeného zaměstnání redakci časopisu »S.« a přispíval i do jiných časopisů. Byla tedy jeho hlavním výdělečným zaměstnáním činnost úřednická, spojená s výkonem funkce pokladníka, a není tedy důchodcem-novinářem.

Uvažuje o stížnosti na toto rozhodnutí, musil si nejvyšší správní soud se zřetelem na ustanovení §§ 4 a 21 zák. o s. s. z povinnosti úřední rozřešiti především otázku vlastní své příslušnosti k rozhodnutí sporu, o který tu jde. Podle § 2 cit. zák. rozhoduje nejvyšší správní soud ve všech případech, kde někdo tvrdí, že byl nezákonným rozhodnutím neb opatřením některého úřadu správního ve svých právech zkrácen. Výrazem »rozhodnutí« nebo »opatření« nejsou tu zahrnuty všechny projevy nebo všechny úkony pocházející od úřadů správních, nýbrž jen takové výroky správních úřadů, jimiž se autoritativně deklaruje s účinkem právní moci buď obsah a objem sporných práv nebo se určuje právní sféra stran, t. j. zakládají neb upravují se jejich práva a povinnosti (srov. Boh. A 347/20, 1827/23 a j.). Podle 2. odst. § 2 cit. zák. jsou správními úřady, na jejichž rozhodnutí lze si stěžovati u nejvyššího správního soudu, jak orgány správy státní, tak i orgány správy zemské, okresní a obecní. Jde tedy především o to, zda žalovaná kuratorium novinářského pojištění, zřízené zákonem č. 26/29 Sb., rozhoduje-li ve sporech, příkázaných mu tímto zákonem k rozhodnutí, lze v této jeho funkci ve smyslu cit. ustanovení pokládati za orgán státní správy, neboť orgánem správy zemské, okresní ani obecní není.

Odpověď na otázku, jakou právní povahu má kuratorium novinářského pojištění, nutno vyvoditi podle shora výtčených pojmových znaků rozhodnutí správního úřadu ve smyslu § 2 zák. o s. s. právě z ustanovení zákona č. 26/1929 Sb., jímž byla instituce tato zřízena. Zákon ten obsahuje v § 124, zařazeném do zvláštního oddílu IX., ustanovení o pojištění novinářů. Odst. 1. tohoto § předpisuje, že pojištěnci, podléhající pojištění povinnosti podle tohoto zákona, zaměstnaní jako novináři, musí býti přihlášení k pojištění vyšších dávek podle zásad v § tom dále uvedených. Právo účastenství na tomto pojištění mají podle odst. 10 (v původním znění, před novelou č. 117/34 Sb., nyní 12.) pouze pojištěnci, jichž novinářská činnost jest jejich hlavní výdělečnou činností a jsou-li členy odborných organizací novinářských, které budou ministerstvem sociální péče připuštěny k součinnosti na tomto pojištění. Spory o právo účastenství na pojištění rozhoduje s konečnou platností kuratorium novinářského pojištění. — Pojištění novinářů provádí Všeobecný pensijní ústav v oddělení pro připojištění (odst. 11., nyní 13.). Kuratorium novinářského pojištění skládá se z předsedy, jímž je předseda Všeobecného pensijního ústavu, z pěti zástupců jmenovaných vládou, z pěti zástupců novinářů, z pěti zástupců zaměstnavatelů a ze dvou dalších členů, které vyšle Všeobecný pensijní ústav (odst. 12., nyní 14.). K účelu započtení doby novinářské služby, dokončené přede dnem vstupu tohoto zákona v účinnost, jako příspěvkové doby podle odst. 6. a k nadlepení již napadlých důchodů slouží částka 20,000.000 Kč, již poskytli stát. Započítatelnou část služební doby novinářské určí Všeobecný pensijní ústav pro všechny pojištěnce poměrem k celé době novinářské služby nejdéle do jednoho roku ode dne účinnosti zákona. Řádně doložený průkaz novinářské služby, jejíž započtení se žádá, je nutno podati nejdéle do tří měsíců ode dne účinnosti zákona u Všeobecného pensijního ústavu. V případech sporů, zdali dobu takto prokázanou jest považovati za dobu novinářské služby, rozhoduje s konečnou platností kuratorium novinářského pojištění (odst. 13., nyní 15.).

Z těchto ustanovení plyne, že pensijní pojištění novinářů jest zvláštním nuceným pojištěním pensijním (připojištěním). Pojistná povinnost osob jemu podrobených, vyplývající ze zákona, je tedy obligatorní povinností veřejnoprávní, zákonem zvláště upravenou, odůvodněnou všeobecně uznávanou důležitou funkcí, kterou mají novináři v životě veřejném, a zvláštností jejich sociálního postavení (sr. důvodovou zprávu k vládnímu návrhu zákona o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách, tisk poslanecké sněmovny N. S. R. Č. z r. 1928, č. 1706, str. 28.). Vybudování obligatorního pensijního pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách podle zákona č. 26/29 Sb. jako součásti sociálního pojištění uznává ve všeobecně za činnost, konanou ve všeobecném veřejném zájmu a za povinnost státu, kladenou mu ve vývoji moderního evropského státu jako složku jeho veřejnoprávních úkolů. Jestliže v cit. zákoně bylo upraveno také pensijní pojištění novinářů, určité to skupiny soukromých zaměstnanců, se zřetelem na momenty, uvedené v řečené důvodové zprávě, jako pojištění (připojištění) obligatorní, uznává takto stát také toto zvláštní pojištění (připojištění) za svůj veřejnoprávní úkol. Plyne to také z toho, že k účelu započtení doby novinářské, dokončené přede dnem vstupu cit. zákona v účinnost, jako příspěvkové doby

a k nadlepení již napadlých důchodů poskytl stát částku 20,000.000 Kč.

Oborem veřejného obligatorního sociálního pojištění rozšířil stát činnost veřejné správy na nové obory, které jí byly dosud celkem dosti vzdáleny. Její provedení mohl stát svěřiti vlastním orgánům. Neučinil tak z různých důvodů politických, národohospodářských, finančních a jiných, nýbrž vytvořil za tím účelem pro určitý úsek této veřejné správy veřejnoprávní korporace, spočívající v podstatě na principu zájmové samosprávy, na kterou přenesl úkoly dotčené sociální správy. Jednou z nich jest pro obor obligatorního pensijního pojištění také Všeobecný pensijní ústav v Praze (§§ 74 až 102 zák. č. 26/29 Sb.). On provádí, jak bylo již řečeno, také pojištění novinářů v oddělení pro připojištění (§ 124, odst. 13., ve znění novely č. 117/1934 Sb.) a jest tedy také nositelem pojištění novinářského. Proti výměrům tohoto ústavu, jako nositele obyčejného pensijního pojištění, resp. jeho úřadoven (§§ 84 a násl.), pokud najde o výměry, jimiž se rozhoduje o pojistných dávkách, jež lze bráti v odpor žalobami u pojišťovacích soudů podle § 134, odst. 1., č. 1, jest přípustné odvolání, o němž rozhoduje místně příslušný zemský úřad, z jehož rozhodnutí lze podat odvolání k ministerstvu sociální péče (§ 133).

Ve věcech pensijního pojištění novinářů byla rozhodovací kompetence ve sporech: 1. o právu účastenství na zvláštním pojištění novinářském a 2. o uznání určité doby příspěvkové, dokončené přede dnem vstupu pensijního zákona v účinnost za službu novinářskou podle § 124, odst. 10., resp. 13. pens. zák. v původním znění, odst. 12., resp. 15. ve znění novelisovaném zvláštnímu sboru, složenému tak, jak shora bylo již uvedeno, a nazvanému kuratorium novinářského pojištění, který v obou případech rozhoduje s konečnou platností. Podle zprávy výboru sociálně politického a rozpočtového o vládním návrhu zákona o pens. pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách (tisk poslanecké sněmovny N. S. z r. 1928, č. 1955, str. 94 a 95) bylo kuratorium to zřízeno proto, aby bylo vyhověno právní organizaci novinářů a jejich zaměstnavatelů po účasti na správě zvláštního novinářského pojištění, a nebylo pak nezbytné nutno definovati pojem novináře, jež v původním vládním návrhu nového pensijního zákona byl sice vymezen, do zákona samého však převzat nebyl. Kuratorium novinářského pojištění bylo takto povolováno jako zvláštní orgán k rozhodování sporů, vzniklých ve věcech novinářského pojištění, jež by jinak řešily buď státní úřady správní nebo pojišťovací soudy, podle toho, šlo-li by o spornou otázku týkající se pojistné povinnosti novinářské či o dávky z pojištění novinářů. Kuratorium toto rozhoduje tedy o veřejnoprávních nárocích osob, domáhajících se zvláštních výhod, plynoucích ze zákona jako novinářům, jež jim byly Všeobecným pensijním ústavem jako nositelem novinářského pojištění odepřeny. Má tedy výrok kuratoria novinářského pojištění stejnou právní povahu jako výroky zemského úřadu, resp. ministerstva sociální péče. vydávané o výměrech Všeobecného pensijního ústavu, o jejichž právní povaze jako o rozhodnutích správních úřadů ve smyslu § 2 zák. o s. s. není pochybnosti. V této jeho rozhodovací funkci není mu proto možno důvodně upírati právní povahu orgánu státní správy ve smyslu § 2, odst. 2., zák. o s. s., neboť rozhoduje autoritativně o sporných veřejnoprávních nárocích stran, a proto ani jeho výroky, vydaným ve sporech příkázaných jemu k rozhodnutí v odst. 12. a 15., zák. č. 26/29

Sb. ve znění zák. č. 117/34 Sb., nelze upříti právní povahu rozhodnutí úřadu správního podle § 2, odst. 1., zák. o s. s. Z toho, že kuratorium rozhoduje v těchto sporech s platností konečnou, nelze dovozovati, že by stížnost na jeho rozhodnutí k nejvyššímu správnímu soudu zásadně byla nepřipustná, poněvadž ustanovení o konečné platnosti jeho rozhodnutí má jen ten smysl, že proti němu jest vyloučen jakýkoli opravný prostředek ať k úřadům správním či k pojišťovacím soudům, neznamená však a ani znamenati nemůže, že by ustanovením tím byla vyloučena také stížnost k nejvyššímu správnímu soudu. Neboť nejvyšší správní soud jest k rozhodování o stížnostech v konkrétních sporech povolán právě, když spor byl v pořadí stolic správních konečně vyřešen (§ 5, odst. 2., zákona o spr. soudě) a vyloučení kompetence jeho musila by býti v zákoně výslovně stanovena.

Předmětem této stížnosti jest rozhodnutí kuratoria novinářského pojištění, vydané podle § 124, odst. 13., pens. zák., ve kterém bylo vysloveno, že kuratorium zamítá stěžovatelovo odvolání proti výměru úřadovny A Všeobecného pensijního ústavu z 25. listopadu 1932, jímž byla jeho žádost o nadlepení invalidního důchodu podle § 124., odst. 13., p. z. zamítnuta z důvodu, že stěžovatel není důchodcem-novinářem.

Proti tomu namítá stížnost, že žalované kuratorium nebylo příslušné rozhodovati o řečeném odvolání, poněvadž příslušnost kuratoria jest podle § 124, odst. 13. (nyní v novelisovaném znění 15.) omezena na rozhodování »v případech sporů, zdali dobu takto prokázanou jest považovati za dobu novinářské služby«. Petit žádosti stěžovatelovy a předmět výroku úřadovny A byl prý rozhodnutím o nadlepení důchodu, kdežto otázka, zda dobu, o kterou jde, jest považovati za dobu novinářské služby, jest jen otázkou prejudiciální. Kompetence kuratoria jest omezena jen na rozhodnutí o kvalifikaci určité doby jako doby novinářské, kuratorium není však příslušné rozhodovati o petitu, aby důchod stěžovatelův byl nadlepen.

O této námítce uvažoval nejvyšší správní soud takto:

Podle § 124, odst. 13., pens. zák. (v novelisovaném znění odst. 15.) jest příslušnost kuratoria novinářského pojištění omezena výhradně toliko na rozhodování sporů o tom, zda určitou příspěvkovou dobu jest považovati za dobu novinářské služby. Podle toho přísluší mu tedy rozhodovati jen o odborné otázce skutkové, neboť jiná kompetence kuratoria o tomto ustanovení založena není, a nepřisluší mu proto řešiti otázku právní, totiž je-li doba dotčené služby po zákonu započitatelná pro nadlepení důchodu. Řešení této otázky ponechává pensijní zákon Všeobecnému pensijnímu ústavu, resp. v pořadí instančním pojišťovacím soudům.

Naříkané rozhodnutí dovolává se ve svém enuciátě výslovně § 124, odst. 13., pens. zák., takže se prezentuje jako rozhodnutí podle tohoto předpisu.

Podnětem k vydání naříkaného rozhodnutí byl výrok Všeobecného pensijního ústavu ze dne 25. listopadu 1932, kterým žádost stěžovatelova o nadlepení jeho důchodu byla zamítnuta z toho důvodu, že stěžovatel nebyl ve svém posledním zaměstnání před nápadem důchodu novinářem, a že proto, nejša důchodcem novinářem, nemá nárok na zápočet určité doby novinářské služby nadlepení svého důchodu. Podnětem k vydání naříkaného rozhodnutí byl tedy výrok zamítající nárok na zápočet určité doby novinářské služby, a v důsledku toho nárok na nadlepení důchodu

z důvodu práva materiálního. Vzhledem k právnímu poučení připojenému k výměru Všeobecného pensijního ústavu a řídě se jím, obrátil se stěžovatel na žalované kuratorium a vznesl u něho spor o otázce, zda se uvedený důvod, zamítající jeho žádost o nadlepení důchodu, srovnává se zákonem. Podle toho, co shora bylo řečeno, kompetence žalovaného kuratoria podle § 124, odst. 13., pens. zák. obzemezuje se však jedině na rozhodování sporů o tom, zda určitá prokázaná doba je dobou novinářské služby. Tato otázka však před forum kuratoria na spor vznesena nebyla. Kuratorium mělo tedy žádost stěžovatelovu pro svou nepřislušnost odmítnouti. Rozhodlo-li však o uvedené otázce právní, vybočilo tím z rámce kompetence pensijním zákonem mu vytyčené v cit. paragrafu a porušilo takto podstatné formy správního řízení. Naříkané rozhodnutí bylo proto zrušeno pro vadnost řízení podle § 6 zákona o správním soudě. Dr. A. Kostečka.

Úrazové pojištění

2278.

Pltářské práce jsou podle § 3 zák. čl. XIX/1907 podrobeny úrazovému pojištění teprve tehdy, když soubor zařízení k výkonu těchto prací lze pojímat jako samostatně organisovanou hospodářskou jednotku. (Nál. nejv. spr. soudu z 12. V. 1936, č. 8123/34, Boh. A 12.400.)

§ 6.

2279.

Paragraf 6, odst. 7., úrazového zákona, mluví o učních, volontérech, praktikantech a jiných osobách, které pro nedokonaný ještě výcvik nejsou úplně placeny, označuje tímto výrazem ony kategorie osob, které, nejspíše dělníky nebo závodovými úředníky, teprve se na své budoucí zaměstnání vzdělávají a z toho důvodu nejsou dosud plně honorováni. (Nál. nejv. spr. soudu z 8. IX. 1936, č. 14.528/36, Boh. A 12.487.)

§ 46.

2280.

Předpis § 46 zák. o úraz. poj. děl. se vztahuje i na nárok pojištěncův na bolestné. (Rozh. nejv. soudu z 22. V. 1936, Rv II 283/36, Váž. obč. 15.224.)

Předpis § 46 zák. o úraz. poj. děl. se vztahuje i na nárok pojištěncův na bolestné. To plyne z druhého odstavce § 46 zák. o úraz. poj. děl., kde mezi předpisy přicházejícími v úvahu jest citován i § 1325 obč. zák., jenž přiznává poškozenému mimo jiné i nárok na bolestné.

Léčebný fond

2281.

Nemocenskému pojištění veřejných zaměstnanců podle zákona č. 221/1925 Sb., podléhají i smluvní zaměstnanci obcí. (Nál. nejv. spr. soudu z 22. V. 1936, č. 10.728/35, Boh. A 12.412.)

Zákon z 15. října 1925, č. 221 Sb., je sice nadepsán »o nemocenském pojištění veřejných zaměstnanců«, avšak z toho ještě nikterak nelyne, že měl na mysli toliko pragmatikální, t. j. veřejnoprávní zaměstnance, nýbrž z výpočtu § 1 je patrné, že výrazem »veřejnoprávní zaměstnanci mají býti rozuměni zaměstnanci veřejnoprávních korporací. To se podává z toho, že § 1, bod a) jmenuje zaměstnance ve službě státních podniků a veřejných fondů, bod c) pak zaměstnance fondů a ústavů, kteří zpravidla jsou zaměstnanci smluvními, a i jinak mluví § 1 zcela všeobecně o civilních zaměstnancích státu, zaměstnancích zemí atd., aniž by stanovil požadavek, že se musí jednat o zaměstnance pragmatikální, ačkoliv je notorické, že i u státu a samosprávných korporací existují kategorie zaměstnanců smluvních, nepragmatikálních. Tomu svědčí ostatně zpráva výboru sociálně politického a rozpočtového (tisk č. 5364), kde na str. 15 se praví, že předloha se má vztahovati na 292.906 zaměstnanců, mezi nimiž jsou pak uvedeni 1. pragmatikální úředníci, zařazení do hodnostních tříd a 2. podúředníci, zřizenci atd. Má-li stížnost za to, že bod c) § 1 se vztahuje jen na osoby, jichž se týká zákon č. 443/1919 Sb. a zákon č. 16/1920 Sb., mluví posléze uvedený zákon právě proti názoru stížnosti, neboť tento se týká zřizenců ustanovených v soukromoprávním poměru (srv. § 24).

Jakoukoliv pochybnost vylučuje však ustanovení § 1, odst. 1., zákona č. 221/1925 Sb., že totiž zaměstnanci tam jmenovaní jsou podle tohoto zákona pojištěni, pokud ... nepodléhají nemocenskému pojištění podle zákona z 9. října 1924, č. 221 Sb. . . ., ve spojitosti s předpisem § 5, bodu a) tohoto zákona. Podle toho podléhají pojištění podle zákona č. 221/1925 Sb. ony osoby, které jsou vyňaty z pojistné povinnosti podle zákona čís. 221/1924 Sb., pojistná povinnost podle posléze cit. zákona je tedy primární. Ježto však podle § 2 zákona č. 221/1924 Sb. jsou pojištěni podrobeny podle tohoto zákona osoby, které vykonávají práce nebo služby na základě smluveného poměru pracovního, služebního a učňovského, je zřejmo, že když § 5, bod a), z pojištění vyjímá zaměstnance státu a jiných nucených svazků územních (zemí, okresů, obcí), když mají v případě nemoci nárok na služné aspoň po dobu jednoho roku . . ., vyjímá je jen v důsledku této skutečnosti, čili, že by je jinak, nebýti toho, pojištění podrobovali. Podrobeny sociálnímu pojištění mohou však býti jen osoby, konající práce nebo služby na základě smluveného služebního nebo pracovního poměru, tedy také jen zaměstnanci státu, resp. obcí, je-li tento předpoklad splněn, nikoliv zaměstnanci pragmatikální, a proto se vyluka vztahuje také jen na zaměstnance smluvní, kteří pak podle korespondujícího předpisu zákona č. 221/1925 Sb. shora uvedeného podléhají pojištění u Léčebného fondu.

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

Nastoupení vojenské presenční služby jest důležitým důvodem ve smyslu § 1154 b), odstavec 1. obec. zák. obč. (Rozh. krajského soudu civilního v Praze, odvolacího ve věcech pracovních, z 13. října 1936, Opr 606/36.*)

Podle § 1154 b) obč. z. přísluší zaměstnanci

po čtrnáctidenním zaměstnání nárok na mzdu nejvýše týdenní, když z důležité příčiny, týkající se jeho osoby, nemohl práci vykonávat. Podle názoru prvního soudu takovou důležitou příčinou jest i nastoupení vojenské služby presenční, kterážto názor prvního soudu vzhledem k zákonu z 31. III. 1925, č. 61 Sb. z. a n. a rozh. nejv. soudu č. 2698, sb. Vážného, jest správný a odvolací soud s ním plně souhlasí i v tom, že není třeba, aby — jak žalovaná strana se domnívá —

*) Srovnej k tomu dr. Hoffmann. Vojenská služba presenční jako důležitý důvod podle § 1154 b) obč. zák. (»Pracovní právo«, roč. XII/1933, str. 106.)

byla to událost nepředvídaná. Proto bylo prvním soudem správně rozhodnuto, když bylo žalobě vyhověno a rozsudek ten byl také odvolacím soudem potvrzen.

Č. Kratina.

Nemůže-li zaměstnanec vykonávat práci proto, že onemocněl, přísluší mu nárok toliko podle § 1154 b) odstavce druhý. (Rozh. krajského soudu civilního v Praze, odvolacího soudu ve věcech pracovních, z 22. září 1936, Opr 418/36.)

Nesporné jest: Žalobce byl zaměstnán déle 14 dnů u žalované jako výpomocný dělník s hodinovou mzdou Kč 3.03. Dnem 4. X. 1935 dostal v době, kdy byl zdrav, 14denní výpověď. Po výpovědi pracoval u žalované do 10. X. 1935 včetně a dostal do 10. X. 1935 rádně zaplacen. Dne 11. X. 1935 žalobce již nepracoval pro nemoc a byl nemocným až do konce výpovědní lhůty, t. j. 18. X. 1936 včetně, kterouž dobu nedostal od žalované mzdy a obdržel jen 42 Kč podpory od okresní nemocenské pojišťovny, neboť byl uznán pro nemoc za nezpůsobilého ku práci od 11. X. 1935 včetně.

Žalobce domáhá se zaplacení platu za týden nemoci, tvrdě, že zákonodárce nezamýšlel nechat dělníka, který obdrží až od čtvrtého dne nemocenské, po 3 dny bez prostředků, jak plyne i z odst. 1. § 1154 b) a) z ustanovení § 1154 b), odst. 2. a contr., podle nichž má zaměstnanec obdržeti, když z důležitých příčin, týkajících se jeho osoby, nemohl vykonávat práci nebo službu, týdenní mzdu § 1154 b), 1. věta a v třetím a čtvrtém týdnu nemoci 10% atd. § 1154 b), odst. 2.

Poněvadž první soud nepřiznal zažalovanou částku s tím odůvodněním, že podle nynějšího znění § 1154 b), odst. 2., přísluší zaměstnanci nárok až v třetím týdnu nemoci, na 10% mzdy, domáhá se žalobce odvoláním přiznání uvedené mzdy za prvý týden nemoci, odůvodňuje odvolání z důvodu nesprávného právního posouzení týmž způsobem jako žalobu.

Odvolání není důvodným.

Odvolatel patrně opírá se o mínění prof. dr. R. Mayera bez odůvodnění uváděné v »Právu obligačním«, čes. vydání str. 272, že zaměstnanec po 14denním výkonu služby, je-li důvodem nekonání prací nemoc, přísluší nárok nejprve na 14 dnů a místo něho ve třetím a čtvrtém týdnu nemoci 10% atd.

Než mínění to jest osamocené (viz Sedláčkov a Krčmářovo Obligační právo) a odporuje jasně projevěné vůli zákonodárce v zák. z 1. IV. 1921, čís. 144 Sb. z. a n., jimž § 1154 b) byl novelisován.

Podle vládního návrhu čís. 1504, zprávy sociálně politického výboru o vládním návrhu tisk 1504, kterým mění se ustanovení § 1154 b) o. z. o. (1827), podle zprávy těsnopisecké o 65. schůzi poslanecké sněmovny Nár. shromáždění ČSR. ze 16. III. 1921 (viz hlavně řeč poslance Johanise a zpravodaje Tučného), podle odst. 1. novely k § 1154 b) zůstává nárok na týdenní mzdu v případech »mimo onemocnění«, zachován stejnou měrou jako v paragrafu původním — druhým odstavcem mění se ustanovení v případech onemocnění, takže v prvním a druhém týdnu nemoci nedostává se zaměstnanci z týdenní mzdy ničeho, až teprve v třetím a čtvrtém týdnu po 10% týdenní mzdy, v pátém a šestém po 20% mzdy a v sedmém a osmém po 30% týdenní mzdy. Úhrn těchto částek činí 120% týdenní mzdy.

Účel novely byl zabránit:

1. aby dělník nebral, jak to bylo možným po-

dle starého znění vzhledem k výplatě nemocenského, v 1. týdnu až 160% mzdy;

2. aby nedocházelo, jak tomu bylo dříve, k častým simulacím nemoci ke škodě nemocenské pojišťovny;

3. aby dělník, který v prvním týdnu nemoci nepotřebuje zvláštní pomoci hmotné, měl pro další týdny nemoci, kdy potřeba této nemoci stoupá;

4. aby ulehčeno zatížení zaměstnavatelů, neboť novým ustanovením (podle statistiky čím delší nemoc, tím řidší) zatížení zaměstnavatelů se snižuje na 1/5 až 1/4 původní povinnosti.

Vůle zákonodárce byla jasně projevena, jak svědčí doslov odst. 2. § 1154 b) o. z. o., »onemocněl, přísluší mu místo mzdy uvedené v odst. 1.« (nejvýše týdenní) »až v třetím a čtvrtém týdnu nemoci«.

Vzhledem k tomu, co uvedeno, posoudil soud I. instance věc správně po stránce právní, nárok žalobcův na plat v prvním týdnu nemoci není po právu, a nebylo proto možno odvolání žalobce vyhověti.

I. Podle § 6 zákona o závodních výborech má závodní výbor právo na účast na celé schůzi správní rady závodního výboru oznámené a nikoli snad jen na části ohlášeného programu, a to i tehdy, když součástí programu schůze správní rady jsou i záležitosti týkající se pouze finančních a osobních otázek správy závodu.

II. Správa závodu jest podle § 4, písm. a) cit. zákona povinna doručiti předsedovi (náměstkovi) opisy pracovních smluv a řádu, v každém případě a beze zřetele ke konkrétním úkolům závodního výboru. (Nález rozhodčí komise v Praze ze 17. XII., Rz 84/36-7.)

Závodní výbor firmy S. si stěžuje, že odpůřčí strana konala dne 15. května 1936 rádnou schůzi správní rady, na níž měly býti pod bodem 6. projednávány podle předem ohlášeného programu záležitosti osobní, avšak v přítomnosti zástupců závodního výboru projednávány nebyly a bez účasti těchto bylo téhož dne provedeno jmenování několika nových funkcionářů. Tento postup firmy S. odporuje zákonu, neboť podle § 6, odst. 7., zák. o záv. výborech mohou se konati bez delegátů závodního výboru pouze mimořádné schůze správní rady, v nichž se jedná pouze o finančních a osobních otázkách správy závodu, kdežto schůze správní rady dne 15. května 1936 byla schůzí rádnou a kromě toho se na ní neprojednávaly pouze finanční a osobní otázky správy závodu, nýbrž i jiné otázky.

Dalším předmětem stížnosti závodního výboru je zamítnutí požadavku závodního výboru firmou S., aby mu ve smyslu § 4, odst. a) zák. o záv. výb. doručila opisy pracovních smluv všech funkcionářů.

Závodní výbor navrhl (po opravě petitu stížnosti) vydání nálezu, že odpůřčí strana porušila zákon tím, že 15. května 1936 na schůzi své správní rady s vyloučením účasti zástupců závodního výboru projednala jmenování nových funkcionářů a že je povinna doručiti závodnímu výboru opisy pracovních smluv všech svých funkcionářů.

Odpůřčí strana navrhla zamítnutí stížnosti a namítla, že jmenování nových funkcionářů nebylo vykonáno při rádné schůzi správní rady, nýbrž na mimořádné její schůzi bez delegátů závodního výboru, neboť se jednalo pouze o finančních a osobních otázkách správy závodu. Žádost závodního výboru o doručení opisů smluv funkcionářů odpůřčí strany touto odmítnut proto, že oprávnění, žádati opisy smluv zaměstnanců, jest

§ 4 cit. zák. poskytováno jen za účelem plnění nějakého úkolu, daného závodnímu výboru předpisy zákona, kdežto stěžující závodní výbor vyslovil zmíněný požadavek bez jakéhokoliv bližšího odůvodnění a bez udání účelu, k jakému se vydání opisů smluv domáhá.

Rozhodčí komise zjistila z dopisu odpůrcí strany straně stěžující z 14. května 1936, kterým odpůrcí strana oznámila závodnímu výboru podle § 6, odst. (2) zák., č. 330/1921 Sb. konání schůze své správní rady dne 15. května 1936, že bod 6 ohlášeného programu schůze tvoří záležitosti osobní.

Na základě tohoto zjištění, jakož i nesporné skutečnosti, že jmenování funkcionářů ve výroku jmenovaných na schůzi správní rady pojišťovny dne 15. května 1936 se stalo bez účasti delegátů závodního výboru, dospěla rozhodčí komise, aniž se potřebovala zabývat dalšími, oběma stranami tvrzenými skutkovými okolnostmi a právními vývody a prováděním dalších, stranami nabídnutých dalších důkazů, které pro nerozhodnost odmítla, k přesvědčení, že stížnost do jmenování zmíněných funkcionářů bez účasti zástupců závodního výboru je opodstatněná. Podle § 6, odst. (1) zák., č. 330/21 Sb. má závodní výbor v podnicích akciových společností právo vyslati do schůzí správní rady a dozorcí rady své delegáty. Za tím účelem je podle odst. (2) téhož paragrafu správní rada povinna oznámiti předsedovi závodního výboru každou svoji řádnou schůzi spolu s jejím programem. Jen mimořádné schůze správní rady podniků, na něž se vztahují předchozí odstavce, ale v nichž se jedná pouze o finančních a osobních otázkách správy závodu, netřeba oznamovati závodnímu výboru, ježto se mohou konati bez jeho delegátů (§ 8, odst. (7) cit. zák.). Vykládají-li se tyto předpisy § 6 podle vlastního smyslu slov v jejich souvislosti, je jasně patrný úmysl zákonodárcův přiznati závodnímu výboru právo na účast na celé schůzi správní rady závodního výboru oznámené a nikoli jen na části ohlášeného programu, a to i tehdy, když součástí programu schůze správní rady jsou i záležitosti, týkající se pouze finančních a osobních otázek správy závodu, které jinak, t. j. kdyby byly projednávány samy o sobě, by nemusely býti ohlašovány závodnímu výboru a tento by neměl práva na účast při jejich projednávání. V daném případě byla schůze správní rady, konaná dne 15. května 1936, oznámena předem předsedovi závodního výboru spolu s programem schůze, jehož šestý bod tvoří záležitosti osobní. Není sporu o tom, že jmenování nových funkcionářů, uvedených ve výroku nálezu, je záležitostí osobní, která tudíž měla býti projednána ve schůzi závodního výboru oznámené a ve

schůzi, již se jeho delegáti účastnili. To se však v daném případě nestalo. Odpůrcí strana provedla jmenování nových funkcionářů na téže schůzi konané 15. května 1936 bez účasti zástupců závodního výboru, kteří nebyli přítomni celému programu schůze, anebo na mimořádné schůzi téhož dne konané, do níž bylo přeneseno jmenování funkcionářů z programu řádné schůze, její postup jest však v každém případě protizákonný, ježto porušil právo závodního výboru účastniti se celé schůze správní rady odpůrcí strany a býti přítomen všem záležitostem podle programu na ní projednávaného.

Pokud se týče druhého předmětu stížnosti, nesdílí rozhodčí komise názor odpůrcí strany, že oprávnění žádati opisy smluv zaměstnanců jest § 4 zák. č. 330/21 Sb. poskytováno jen za účelem nějakého úkolu, daného závodnímu výboru předpisy zákona, a jest proto závodní výbor povinen správě závodu vždy oznámiti, k jakému účelu se doručení opisů pracovních smluv dožaduje, aby správa závodu mohla důvodnost jeho žádosti přezkoumati. Tento názor nemá opory v zákoně. Podle přesvědčení rozhodčí komise je jediné správným a logickým výklad úvodních slov § 4 cit. zák.: »aby závodní výbor mohl dostáti svým úkolům, jest správa závodu povinna« v ten smysl, že správa závodu je v každém případě bez zřetele ke konkrétním úkolům závodního výboru povinna plniti příkaz § 4 jí daný, aby závodní výbor byl pokud možno nejlépe informován o osobním, obchodním a správním stavu závodu a mohl tak co nejlépe plniti úkoly dané mu zákonem, a že závodní výbor by nemohl dobře aneb aspoň ne tak dobře dostáti svým úkolům, kdyby správa závodu neplnila povinnosti § 4 cit. zák. jí uložené. Lépe než z bodu a) § 4 cit. zák. jest správný smysl tohoto zákonného ustanovení patrný z bodů b) a c) téhož paragrafu. Bylo by přece zcela zřetelně protismyslné vykládati tyto předpisy tak, že správa závodu je povinna vyzooměti závodní výbor o komisionálním řízení nebo o příchodu dozorcího orgánu a aspoň jednou za 3 měsíce podati ve schůzi závodního výboru zprávu o obchodním a správním stavu závodu, o jeho výkonnosti a o záměrech pro další dobu teprve tehdy, když závodní výbor oznámí, k jakému určitému účelu potřebuje věděti, že se koná komisionální řízení, nebo, že přišel dozorcí orgán, nebo jaký je obchodní a správní stav závodu, a když správa závodu přezkoumá důvodnost jeho žádosti a shledá ji opodstatněnou. Rozhodčí komise je názoru, že právo závodního výboru na doručení opisů pracovních smluv podle § 4 zák. o záv. výb. není vázáno žádnou podmínkou, a vyhověla proto stížnosti i co do druhého jejího předmětu.

Poznámky.

K novým předpisům organizačního práva pracovního.

Změny v hospodářské organizaci přinášejí s sebou rozšíření působnosti odborových organizací v hospodářském životě. Jednotlivé zásahy veřejné moci do hospodářství a jeho organizace zmocňují odborové organizace, aby jakožto zástupci zájmů zaměstnaneckých vrstev vykonávaly určité funkce zákonem jim svěřené. Jde o ustanovení, která řadíme do organizační části práva pracovního. Srovnání se stavem před hospodářskou krizí a stavem dnešním ukazují, k jak významným změnám tu v posledních letech došlo.

Tyto změny byly v poslední době rozmnoženy (nehledíc k jednotlivým syndikátům) vládním nařízením ze dne 6. října 1936, č. 264 Sb. z. a n., o opatřeních proti bezdůvodnému zdražování. Podle § 5 tohoto nařízení zřídí se poradní sbory pro otázky cenové, a to u ministerstva vnitra, u zemských úřadů a u úřadů okresních. Působnost těchto sborů, která jest poradní, bude vymezena ministerstvem vnitra v dohodě se zúčastněnými ministerstvy. Odborové organizace jsou zúčastněny v těchto sborech se zřetelem k ustanovení cit. § 5, podle kterého v poradním sboru u ministerstva vnitra jsou členy »10 zástupců z vrstev spotřebitelských a z a m ě s t n a-

nečekých», které jmenuje vláda na návrh příslušného ministerstva, tedy v tomto případě ministerstva sociální péče. Stejně jsou v poradních sborech u politických úřadů I. a II. stolice vstupy zaměstnanecké zastoupeny. Také u těchto úřadů počet zástupců podnikatelských vrstev musí býti stejným s počtem zástupců z vrstev spotřebitelských a zaměstnaneckých. Zástupce do poradních sborů u zemských úřadů jmenuje ministerstvo vnitra a u okresních úřadů zemský úřad po slyšení příslušných »zájmových korporací«, t. j. pokud jde o zástupce z vrstev zaměstnaneckých, po slyšení odborových organizací zaměstnaneckých. — dr. J. D. —

O povinnosti nositele pojištění k vydání akademického výměru.

Tuto otázku řeší opětovně ministerstvo sociální péče v rozhodnutí ze dne 24. XI. 1936, č. F 5811-22/5. Otázkou, může-li nositel pojištění vydati výměr na základě ohlášky (příhlášky) podané po pojistném případě a tedy neúčinné podle § 5, odst. 5., zák. č. 26/1929, resp. nepřipustné podle § 73, odst. 7., zák. č. 89/1920, zabýval se nejvyšší správní soud již několikrát. (Srv. nález ze dne 2. IV. 1932, č. 19.107/31, ze dne 7. X. 1933, č. 16.687/33 a ze dne 6. IV. 1934, č. 6873/34 — Prac. právo č. 860/XIII.) V těchto nálezech je pak vyslovena zásada, že i po vzniku pojistného případu je přípustno rozhodnouti kladně o pojistné povinnosti podle pensijního zákona, ovšem bez dalších důsledků ze zákona plynoucích. Nálezy ty týkaly se vesměs případů, kdy takový výměr byl nositelem pojištění vydán.

Jiné stanovisko zaujímá ministerstvo sociální péče tehdy, vydal-li nositel pojištění výměr, jímž přihláška byla nositelem pojištění prohlášena za neúčinnou ve smyslu ustanovení § 5, odst. 5., zák. č. 26/1929. V tomto případě min. soc. péče, vyhovujíc odvolání strany proti rozhodnutí zemského úřadu, potvrzujícímu takový výměr nositele pojištění, uvedlo k věci:

Prímým důsledkem neúčinnosti opožděné ohlášky ve smyslu ustanovení § 5, odst. 5., pens. zák. je skutečnost, že nositel pensijního pojištění nemůže předepsati již za spornou dobu (příhláškou) k pojištění opožděnou přihlášku) žádné pojistné a že pojištěnec, resp. zaměstnavatel nemůže z titulu takovéto (opožděné) ohlášky nabýti vůči nositeli pojištění vůbec žádných nároků pokud jde o pojistné dávky. Vzhledem k tomu je pro účely pensijního pojištění bez jakéhokoli významu nebo dosahu požadavek, aby nositel pojištění pensijního vydal o otázce pojistné povinnosti zaměstnancovy rozhodnutí zvláštním výměrem i v případě, resp. na základě neúčinné ohlášky. Nehledíc však k praktické stránce věci, nelze ani právem žádati na nositeli pensijního pojištění, aby (k žádosti nebo dokonce snad i z moci úřední) vydal o pojistné povinnosti zaměstnancově výměr i z podnětu ohlášky neúčinné, neboť neexistuje žádný právní předpis pensijního zákona, který by nositeli pensijního pojištění takovouto povinnost ukládal. Pokud nositel pojištění v takovém případě (t. j. na základě opožděné ohlášky) přes to rozhodne o pojistné povinnosti přihlášeného zaměstnance, jde zřejmě o opatření resp. rozhodnutí (pouze dobrovolné), na které pojištěnec resp. zaměstnanec nemá zákonného nároku.

Pokud naproti tomu poukazuje stěžovatel na

nález nejvyššího správního soudu ze dne 6. IV. 1934, č. 6873/34, nelze ani z něho pro daný případ ničeho vytěžiti. Stěžovatel přehlíží, že tento nález byl vydán na jiném skutkovém i právním podkladě, neboť tam nositel pojištění rozhodl výměrem o pojistné povinnosti a také během odvolacího řízení před úřady správními své právo na vydání takového výměru (i po pojistném případě) hájil; nejvyšší správní soud pak — judikuje v tomto případě — vyslovil pouze názor, že ani pensijní zákon č. 89/1920 svým předpisem § 73, odst. 7., ani pensijní zákon č. 26/1929 svým předpisem § 5, odst. 5., nestanoví, že by nositel pojištění musel ohlášky, učiněné po vzniku pojistného případu, odmítnouti z tohoto důvodu bez meritorního vyřízení a že by nesměl je přijmouti a vydati o nich výměry o pojistné povinnosti podle oprávnění, příslušejícího nositeli pojištění podle pens. zákona. Že by však nejvyšší správní soud byl vyslovil povinnost nositele pensijního pojištění k vydání výměru o pojistné povinnosti (i v případě neúčinnosti ohlášky), nelze z tohoto nálezu vůbec vyčísti, resp. vyvoditi.

-m z-

Neúplnost znaleckého posudku.

Vrchní pojišťovací soud v Praze v usnesení ze dne 13. října 1936, Cuo 521/36, vyhověl odvolání žalující strany — horníka, a to pokud napadán byl znalecký posudek, a postavil se na toto právní stanovisko.

Znalecký posudek není potud úplný, když neuvádí, v čem záleží podstatné zlepšení následků úrazu, jež ospravedlňují snížení důchodu a nevádí-li dobu, od které toto zlepšení nastalo. Ne vždyť podle § 39, odst. 1., úr. zák. přípustna je změna výměry odškodného jen, změnily-li se podstatně poměry, které byly rozhodné pro původní vyměření náhrady.

Dr. Jan Šmolka.

Časopisy

Právník (roč. 75, č. 8). Dr. Dohnálek »O žalobách proti zemědělcům a nezaměstnaným«.

Právní prakse (roč. I, č. 3, 4). Dr. K. Witz »K výkladu § 19 zákona o soukromých zaměstnancích«. — Dr. V. Piskač »Nároky nositelů pojištění podle § 246 zákona o sociálním pojištění«.

Soudcovské listy (roč. XVII, č. 12). Dr. J. Frydrych »Soudy a soudnictví v zákoně o obraně státu«.

Hospodárstvo a právo (roč. IV, č. 3—4): Rozhodčí komise — obrat v judikatuře nejvyššího soudu.

Časopis pro železniční právo a politiku (roč. XV, č. 9—10). Dr. Břetislav Mikan »Normativní úprava závodního zastoupení železničního zaměstnaneckva«.

Prager Juristische Zeitschrift (roč. XVI, č. 21). Prof. dr. Egon Weiss »Der gegenwärtige Stand der Arbeiten am Bürgerlichen Gesetzbuch«.

Juristen-Zeitung (roč. XVII, č. 22—24). Dr. P. Winter »Wann ist der »Agent« Angestellter?« — Dr. W. Butscher »Neue Entscheidungen und Erkenntnisse der Obersten Gerichte aus dem Gebiete der Sozialversicherung«. — Prof. dr. Egon Weiss »Übernahme eines Unternehmens und Dienstverträge«. — E. Prochaska »Das Redakteurgesetz«.